

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

Het pad van de soefi, door dr. Javad Nurbakhsh. Vertaling uit het Engels en Perzisch door S. Abdus Sattar, vormgeving: Tahir Sattar. Sufi Publications Den Haag en Stichting Nimatullahi Soefi Orde Nederland. ISBN 9086 18 003 5. € 15,50.

Het boek is geschreven “in naam van de Allerhoogste, de Allerheiligste” door dr. Javad Nurbakhsh, geboren in Kerman, Iran. Hij werkte als arts en psychiater en was hoofd van de afdeling psychiatrie aan de universiteit van Teheran. Sinds 1952 leidde hij de Ni'matullāh soefi-orde in Iran. De omstandigheden in Iran deden hem in 1979 besluiten dat land te verlaten. Hij ging naar Londen en ves-

tigde daar een nieuw hoofdkwartier van de orde.

De Ni'matullāh orde kwam tot voor kort alleen in Iran voor, maar vanaf de vijftiende tot in de achttiende eeuw was er ook een afdeling in Haiderabad, India. Tegenwoordig zijn er vestigingen in Noord Amerika en in diverse Europese en Afrikaanse landen.

De inleiding bestaat uit een toespraak die werd gehouden in 1963 in Parijs. Hierin wordt aangegeven wat een soefi is: een soefi is iemand die de goddelijke Waarheid bemint en dus een minnaar is van de waarheid. Door liefde en toewijding probeert de soefi dichter bij de Waarheid te komen. Zo benadert hij de volmaaktheid waarnaar iedereen op zoek is. Het wezen van het soefisme is de goddelijke Waarheid en de betekenis van het soefisme is het ervaren en het verwerken van die Waarheid. Los van het beperkte zelf.

Het soefisme (tasawwuf) is een school van spirituele ervaring, niet van discussie. Het doel is dat de Waarheid wordt gerealiseerd met 'het oog van het hart'. Maar zo lang men niet 'vervolmaakt' is kan men de ware Werkelijkheid niet herkennen. Het streven is dan ook naar geestelijke volmaaktheid en het toonbeeld van die volmaaktheid is 'Ali ibn Abi Talib' een neef van de profeet Mohammed. De soefi-meesters zijn mensen die tot op zekere

hoogte die vervolmaking hebben gerealiseerd. Soefi's geloven dat de profeet zijn spirituele volmaaktheid kreeg van God, maar dat Ali het meesterschap bereikte dankzij de training die hij onderging als leerling van de profeet. Ali is daarom het specifieke voorbeeld voor de soefi.

Duidelijk is dat het concept van de volmaakte mens iemand aangeeft die bevrijd is van zijn persoonlijke gehechtheid en beperktheid en die leeft vanuit de eenheid, aangegeven als het één zijn met de *Absolute*.

Omdat de soefi afhankelijk is van de wil van God heeft hij ook een meester nodig die de uiterlijke manifestatie is van Gods wil. Voor de soefi is de meester een volmaakt mens die op zijn minst alle fasen van het geestelijk pad heeft voltooid. Hij is verbonden met een keten van meesters die terug gaat tot de profeet Mohammed.

Er is veel te herkennen in het geestelijk pad van de soefi. Er zijn ook veel verboden. Zo komt in het uitgebreide hoofdstuk over contemplatie naar voren dat het verboden is om contemplatie te beoefenen op de goddelijke essentie en eigenschappen hetgeen onthutsing veroorzaakt omdat Gods essentie en eigenschappen niet kunnen worden begrepen. Ook contemplatie op Gods beloning of straf is verboden, daar het oorzaak is van klagen

omdat men Gods beslissingen niet zal kunnen aanvaarden. Contemplatie op de geheimen van de schepping hetgeen weerstand veroorzaakt omdat men die niet kan doorgronden is ook verboden.

Het geestelijk pad heeft vier beginselen: *Dhikr* het gedenken van God, *Fikr* contemplatie, *Murāqiba* meditatie, *Muhāsiba* gewetensonderzoek.

Het gedenken van God bestaat uit het volledig en onvoorwaardelijk aandacht schenken aan God waarbij alles wat niet God is genegeerd wordt.

Contemplatie wordt benaderd als: "Overdenken maakt het hart ziende" en "Er is geen mate van godsdienstigheid die opweegt tegen diep nadenken", "Wek het hart door diep nadenken".

Een mooie opmerking over meditatie luidt: "Murāqiba is het waarnemen van de geheimen van God en die zorgvuldig bewaren". Meditatie vindt plaats in twee richtingen: van God op de schepping en van de schepping op God. Krishnamurti zou zeggen: "het Universum mediteert".

Het gewetensonderzoek betekent dat je je gedachten en je handelen voortdurend in de gaten moet houden. Het lijkt op Zelfontdekking. Maar er worden veel regels voor gegeven want "God is snel in afrekenen" wordt gezegd.

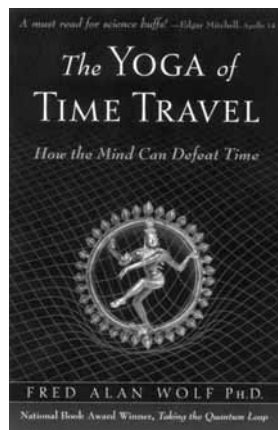
De essentie van het geestelijk pad van de soefi wijkt niet af van de geestelijke paden in andere religies als je eenmaal de symbolen van de religie waar het pad aan gebonden is doorbreekt. Dat is hier de Islam. Het soefi-pad staat met één been in de Islam, wordt er aangegeven.

Geestelijke paden worden in de universele wijsheidsliteratuur gezien als zich natuurlijk ontvouwende staten van bewustzijn op weg naar een bewustzijn dat verlicht wordt door wijsheid, grenzeloze liefde en de vrede die het verstand te boven gaat. Die staat van bewustzijn wordt wel de leraar genoemd. Regels worden dan niet opgelegd, maar ontdekt als de wetten van bestaan waarin het Ene Beginsel zich uitdrukt tijdens een manifestatie. Er is dan geen enkele af scheiding meer met welk geestelijk pad ook.

Het boek *Het pad van de soefi* geeft al de nodige informatie om inzicht te krijgen in het soefisme. Het geeft ook veel van de prachtige uitspraken van soefi-meesters zoals Rumi.

Het boek sluit af met een hoofdstuk over "Etiquette en gedragsregels voor Soefi's", en het heeft een personenlijst en een lijst van soefi-termen en begrippen, terwijl ook de uitspraak aangegeven wordt.

FvI

The Yoga of Time Travel – How the Mind Can Defeat Time, door Fred Alan Wolf, Theosophical Publishing House, Wheaton, Illinois, 2004, pp.[xii] + 260. Recensie: John Algeo

Tijd is iets ingewikkelds en mysterieus. Zijn complexiteiten en mysteriën worden in dit boek behandeld door een theoretisch fysicus die de schrijver is van een boek uit 1982 dat de National Book Award for Science gewonnen heeft, getiteld *Taking the Quantum Leap*.

In dit boek, zijn meest recente, bekijkt hij de aard van de tijd met betrekking tot de *Bhagavadgita*, de *Yoga Sutra's* van Patanjali, Einsteins relativiteitstheorieën, de kwantumfysica en de 'string' theorie. Hij stelt dat wij allemaal zowel in staat zijn door de tijd te reizen en dat dit soort reizen het overwinnen van ons ego betekent, en aldus een manier is om onze goddelijke natuur te ontdekken.

B o e k & p e r i o d i e k

Met betrekking tot de complexiteit van de tijd: wij zijn allen vertrouwd met het verschil tussen 'objectieve' tijd, zoals gemeten door een klok, bijvoorbeeld, en 'subjectieve' tijd, onze waarneming van hoe lang sommige gebeurtenissen lijken te duren. Zoals Shakespeare zegt in *Naar het u lijkt*:

Wij kennen allemaal de ervaring te denken dat er geen einde komt aan een uur of dat het is omgevlogen. Maar bovenop dat algemene gevoel van subjectieve tijd stelde Albert Einstein een aantal rare dingen over 'objectieve' tijd, zoals dat tijd en ruimte zo nauw verbonden zijn dat zij onscheidbaar zijn. Wij leven in ruimtetijd, niet in ruimte en tijd. Bovendien verschilt tijd in snelheid en aantrekkingskracht. Hoe sneller wij reizen of hoe sterker de aantrekkingskracht, hoe langzamer de tijd voorbijgaat. Die rare feiten zijn geconcretiseerd door experimenteel bewijs.

Maar nog vreemder zijn de recentere inzichten van de quantum fysica, die ons melden dat wanneer een gebeurtenis aan de gang is, wij niet zeker weten wat er aan het gebeuren is. Er zijn alleen allerlei mogelijkheden. Pas op het moment in de tijd dat een observatie van de gebeurtenis gemaakt wordt, vallen de verscheidene waarschijnlijkheden samen tot één enkele actualiteit. Dat wil zeggen dat gebeurtenissen voorvallen in een tijdloze,

onzekere omgeving en pas ingaan in tijd en zekerheid wanneer zij geobserveerd worden. Het lijkt alsof niet alleen een boom geen geluid maakt wanneer hij omvalt in een woud waarbij niemand het hoort, maar dat hij helemaal niet omgevallen is totdat iemand hem vindt.

Toch zijn de ideeën van de snarentheorie nog vreemder. Daarbij gaat het erom dat het materiaal waarvan het universum gemaakt is, geen materie is zoals men zich dat voorstelt, maar dat het in plaats daarvan bestaat uit vibrerende eenheden energie, waarbij verschillende trillingsgetallen verschillende soorten 'materie' produceren (een heel theosofisch denkbeeld). Bovendien bestaat het universum in elf verschillende dimensies (drie dimensies in ruimte, één dimensie in tijd, en – misschien – zeven dimensies in de gebieden van de natuur).

Tenslotte dat er parallelle universums bestaan, misschien zelfs een oneindig aantal, ieder min of meer lijkend op en min of meer verschillend van dat waar wij ons op dit moment bevinden.

De idee van parallelle universums staat centraal in de denkbeelden van de auteur over tijdreizen. Hij suggereert twee soorten tijdreizen. 'Gewoon' tijdreizen is waar fictie en wetenschap allebei over gaan, bijvoorbeeld in de roman van H.G. Wells, *De tijdmachine*, en in de implica-

ties van de quantum fysica, die, volgens dr. Wolf, stelt dat zulk tijdreizen niet alleen mogelijk is maar noodzakelijkerwijs een realiteit.

Maar 'buitengewoon' tijdreizen is waar Wolf hoofdzakelijk in geïnteresseerd is, hetgeen bereikt wordt door de technieken van yoga of andere vormen van meditatieve oefeningen, waardoor wij onze eigen toekomst of verleden kunnen betreden en veranderen. Dat doen wij door ons te bewegen vanuit het enige universum waarvan wij ons bewust zijn naar een parallel universum, dat dan het enige universum wordt waarvan wij ons bewust zijn – tenzij wij natuurlijk zulke ervaren tijdreizigers zijn dat wij weten dat er helemaal geen 'wij' bestaat en dat 'wij' alleen maar brandpunten zijn van goddelijke bewustzijn die de beperkingen van ruimtetijd ervaren.

'Buitengewoon' tijdreizen verlangt van ons dat wij de dominantie van het ego overwinnen, dat ons bindt aan het bepaalde universum waar wij op zeker moment wonen. Dan kunnen wij ons bewegen naar alternatieve universums en uiteindelijk naar het tijdloze rijk van goddelijk bewustzijn. Wolf eindigt zijn boek met een citaat uit Patanjali: 'Als men eenmaal gevestigd is in zijn eigen ware natuur, de kracht van zuivere zielsbewustzijn, hoeft men niets meer te doen'.

Vertaling: A.M.I.